

OVER BESTUIVERS

Werner Murez , 12 aug 2024

Zonder bestuivende insecten ('pollinators') is het onmogelijk voedsel te telen, en toch is 40% van de bijen met uitsterven bedreigd¹, door gebruik van insecticiden. Raar genoeg schijnt dit toch vrij ernstig gegeven geen aanleiding te geven tot ongerustheid bij de bevolking ...

Inge Ghijs schrijft in 'De Standaard'² van 29/4/2019:

"Al jaren is de achteruitgang van het bijenbestand een bron van grote bezorgdheid, omdat de insecten onmisbaar zijn voor onze voedselproductie en biodiversiteit. Europa erkende dat de gebruikte bestrijdingsmiddelen een belangrijke oorzaak zijn van de bijensterfte. Daarom werkte het Europees Voedselagentschap (EFSA) in 2013 de bijenrichtlijn 'Bee Guidance Document' uit: een leidraad voor hoe pesticiden getest moeten worden op hun schadelijkheid voor bestuivers. Afhankelijk van de resultaten wordt dan beslist of een nieuw bestrijdingsmiddel dat de industrie op de markt wil brengen al dan niet wordt toegelaten. Op basis van die bijenrichtlijn werden in mei 2018 drie bekende en uiterst schadelijke neonicotinoïden verboden. Maar de richtlijn, al in 2013 opgesteld, is door de lidstaten nog altijd niet goedgekeurd, omdat er geen meerderheid werd gevonden om de strenge regels in te voeren. Sinds januari 2019 ligt er nu een drastisch afgezwakte versie op tafel. In dat nieuwe voorstel wordt de schadelijkheid voor bijenlarven niet meer getest en wordt alleen nog de acute toxiciteit van nieuwe pesticiden getest, en niet meer de chronische toxiciteit ervan. Er wordt dus geen rekening gehouden met het effect dat pesticiden op lange termijn op bijen hebben."

We moeten niet naïef zijn, dit is het resultaat van lobbywerk van fabrikanten. Hun lobby-apparaat is superieur aan het lobby-apparaat van de burgerbeweging. "Eind februari

¹ IPBES (2016): Summary for policymakers of the assessment report of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services on pollinators, pollination and food production. S.G. Potts, V. L. Imperatriz-Fonseca, H. T. Ngo, J. C. Biesmeijer, T. D. Breeze, L. V. Dicks, L. A. Garibaldi, R. Hill, J. Settele, A. J. Vanbergen, M. A. Aizen, S. A. Cunningham, C. Eardley, B. M. Freitas, N. Gallai, P. G. Kevan, A. Kovács-Hostyánszki, P. K. Kwapong, J. Li, X. Li, D. J. Martins, G. Nates-Parra, J. S. Pettis, R. Rader, and B. F. Viana (eds.). Secretariat of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services, Bonn, Germany. 36 pages. - "In Europe, populations are declining for 37 per cent of bees"; +40% – Percentage of invertebrate pollinator species –particularly bees and butterflies – facing extinction [globally]

² De Standaard (2019), Europa laat bijen in de steek.

stuurde een honderdtal ongeruste EU-parlementsleden van verschillende politieke partijen een brief naar de Commissie met de vraag er alles aan te doen om de strenge versie van de bijenrichtlijn goed te keuren, zoals EFSA ze aanvankelijk opstelde, en niet het afgezwakte voorstel." Voorlopig zonder resultaat.

Insecten en bestuivers: 40 % van de bestuivende insecten zijn met uitroeiing bedreigd, also gewassen en oogsten in gevaar brengend.³ TEST AANKOOP schrijft:

"Neonicotinoïden en pronil, veel gebruikte insecticiden in de landbouw, zouden bijdragen tot de bijensterfte. In 2015 publiceerde een internationale werkgroep een verslag van de analyse van meer dan 1.000 studies naar de effecten van neonicotinoïden en pronil op de biodiversiteit en de ecosystemen. Volgens een recent rapport van de Hoge Gezondheidsraad, zijn die conclusies intussen door andere publicaties bevestigd. Alle gegevens wijzen erop dat deze insecticiden niet alleen aanzienlijke schade berokkenen aan bijen en andere bestuivers, maar ook aan zoogdieren, vogels, vissen, amfibieën en reptielen. Bovendien is aangetoond dat ze giftig zijn voor ons zenuwstelsel, onze genen beïnvloeden en onze hormoonhuishouding verstoren. Thiacloprid, een insecticide uit de groep van de neonicotinoïden, is zelfs kankerverwekkend. Foetussen en embryo's zijn bijzonder gevoelig voor de schadelijke effecten van insecticiden in het algemeen. Volgens de Hoge Gezondheidsraad moet er dan ook meer rekening worden gehouden met de gezondheids- en milieurisico's en een Europees beleid worden gevoerd waarbij het gebruik van chemische pesticiden als laatste redmiddel wordt beschouwd."⁴

Wat bij het lezen van dit alles storend is, is dat de bedrijven die de producten verkopen echt hemel en aarde verzet hebben om dat middel op de markt te krijgen. En anderzijds, ... dezelfde bedrijven hebben waarschijnlijk een overvloed aan intelligente, getalenteerde, integere mensen in dienst. Universitair die cum laude afstudeerden. De meest interessante vraag is dan ook - hoe kan het dat deze begaafde mensen zich van het algemeen belang afkeren?⁵

³ Gilbert, N. (2016). Global biodiversity report warns pollinators are under threat. *Nature: International Journal of Science*, 531(7591).

⁴ Test-Aankoop (2016). Insecticiden bijen in gevaar. *Test Gezondheid*, 136, p.7.

⁵ uit MUREZ W. (2019), The ABC of the Climate Future: On climate, biodiversity, renewable energy and the environmental movements, GENT, ISBN 978 90 903 1868 4

POLLINIS

vandaag, augustus 2024, schrijft Pollinis⁶:

“L’effondrement actuel des insectes butineurs laisse craindre une crise de la pollinisation. Les abeilles mellifères domestiques ne sont pas les seules concernées : **40 % des espèces sauvages sont en déclin, d’autres ont définitivement disparu**. Le dépérissement vertigineux de cette catégorie d’animaux aura des répercussions dramatiques sur la biodiversité, les butineurs étant considérés comme des indicateurs de la santé des écosystèmes.

La raison de leur déclin n’est pas un secret, les causes en sont récentes et désormais reconnues. **L’agriculture intensive**, mise en œuvre depuis les années 60 en France, est un véritable rouleau compresseur pour la biodiversité : les monocultures, l’arrachage des haies, l’artificialisation des sols ont fait disparaître les habitats et les sources d’alimentation des pollinisateurs.

Les butineurs sont aussi victimes des **pesticides** de synthèse, toxiques et persistants dans les sols, qui s’accumulent en cocktails nocifs. Répandus massivement sur les cultures, ils ne tuent pas que les abeilles domestiques dont les épisodes de mortalité sont régulièrement médiatisés. Les protocoles d’homologation de ces substances chimiques sont déficients et n’évaluent pas les risques réels que posent les produits mis sur le marché. Affaiblis, les populations d’insectes sont aussi plus sensibles aux maladies et aux parasites, et leur patrimoine génétique se restreint. Le dérèglement climatique en cours est un autre facteur, qui a des conséquences pour l’ensemble des insectes de la planète.”

“Alors que des populations d’insectes pollinisateurs sont décimées à un rythme alarmant¹ par l’accumulation de pesticides toxiques dans l’environnement, il est indispensable de renforcer l’ensemble du processus d’évaluation des risques des pesticides afin de corriger ses failles et stopper l’effondrement en cours.”⁷

EUROPESE UNIE

Sinds 1991 zijn er Europese regels voor de toelating en het gebruik van pesticiden. Zo keurt de Commissie werkzame stoffen die worden gebruikt in

⁶ <https://www.pollinis.org/portail/lexinction/>

⁷ <https://www.pollinis.org/publications/49-000-citoyens-se-mobilisent-pour-renforcer-levaluation-des-risques-des-pesticides/>

gewasbeschermingsmiddelen. Ook worden er grenswaarden voor resten van pesticiden op levensmiddelen en diervoeding vastgesteld.

De regels op het gebied van pesticiden zijn vastgelegd in verschillende richtlijnen en verordeningen, met name Richtlijn 2009/128/EG betreffende duurzaam gebruik van pesticiden heeft decentrale relevantie.

Echter, een ruim scala van voor bestuivers en voor mensen gevaarlijke actieve chemische bestanddelen in bestrijdingsmiddelen zijn tot vandaag toegelaten.

“Fruit and vegetables in Europe are increasingly contaminated with PFAS pesticide residues. [...] Between 2011 and 2021 the number of fruit and vegetables with detected PFAS pesticide residues has tripled. We see an increase of 220% for fruit and 274% for vegetables.”

Na vele jaren van vervuiling hebben we destijds de zeer persistente en giftige organochloorstoffen zoals **DDT** en Aldrin vervangen. We hebben ze echter vervangen door andere giftige chemicaliën. Organofosfaten bleken giftig te zijn voor de hersenontwikkeling van kinderen. **Neonicotinoïden zijn zeer giftig voor bijen** en dieren in het wild. En nu zitten we midden in het organofluorentijdperk. Door wat fluoratomen toe te voegen voor de stabiliteit, produceerde de industrie deze nieuwe klasse van nooit verdwijnende chemicaliën. Inclusief PFAS-bestrijdingsmiddelen.⁸

De Europese Commissie stelde een plan op om het gebruik van bestrijdingsmiddelen tegen 2030 te halveren. Echter, het EU-plan om bestrijdingsmiddelen in de landbouw terug te dringen is definitief van tafel. De Europese Commissie trekt het plan in omdat het te veel verzet oproept in de agrarische sector, zegt voorzitter Ursula von der Leyen. (februari 2024)⁹

Anderzijds is het zo dat “Europese landen op grote schaal bestrijdingsmiddelen (neonicotinoïden e.a.) exporteren naar lage- en middeninkomenslanden buiten de EU. Deze middelen zijn binnen de EU verboden omdat ze dodelijk zijn voor bijen en andere bestuivers.¹⁰

⁸ <https://www.pan-europe.info/campaigns/ban-pfas-pesticides-and-tfa>

⁹ NOS nieuws 6 februari 2024

¹⁰ Wensing A1., Greenpeace, EUROPESE UNIE EXPORTEERT MEER DAN 10.000 TON VERBODEN BIJENDODENDE PESTICIDEN PER JAAR, 17/5/2023, <https://www.greenpeace.org/nl/natuur/58353/greenpeace-europese-unie-exporteert-meer-dan-10-000-ton-verboden-bijendodende-pesticiden-per-jaar/#:~:text=Greenpeace: Europese Unie exporteert meer,verboden bijendodende pesticiden per jaar&text=Europese landen exporteren op grote,voor bijen en andere bestuivers.>